

OCHRONA PRZYRODY NA WESOŁO

Małgorzata Falencka-Jabłońska

NATURE PROTECTION IS FUN!

Abstract

Despite next year of education for the balanced development, level of nature protection knowledge among students of chosen Polish high schools is embarrassing low. At the same time, almost threefold decrease of social interest in matters of nature and the environment is noted. The below text presents sample answers at the exams.

Key words / Słowa kluczowe: balance development / zrównoważony rozwój, student education / edukacja studentów, nature protection / ochrona przyrody.

*„... Dziel się swoją wiedzą, to sposób na nieśmiertelność...”
Dalaj Lama*

Ochrona przyrody według „żaków”...

Rok 2009 to już szósty z dekady ogłoszonych przez ONZ i UNWSCO lat edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Z tej racji właśnie warto spojrzeć prawdzie w oczy: wiedza przyrodnicza naszych „milusińskich” bywa zaskakująca i śladowa, i mimo że młodzi ludzie za chwilę uzyskają stopień magistra, to pod względem znajomości naszej chwały narodowej – ojczystej przyrody, zaledwie nieporadnie raczkują...

Dla zobrazowania aktualnego poziomu niewiedzy naszych „żaków” proponuję błyskawiczną powtórkę z ochrony przyrody w oparciu o autentyczne cytaty zebrane z prac egzaminacyjnych ostatnich 3 lat kilku uczelni wyższych w Polsce.

Najbardziej charakterystyczne cechy dla wybranych parków narodowych:

- ▶ Kampinoskiego PN – gejzery, rezerwat żubrów oraz dęb Bartek, a także bardzo dobrze rozwinięta przyroda. Logo jego to kozioł;
- ▶ Słowińskiego PN – labirynty fantazyjnych skał, najczęściej o kształcie grzybów i maczug, a także gołoborza oraz gołębie;
- ▶ Świętokrzyskiego PN – Trzy Korony oraz krokusy, a także bogate złoża węgla brunatnego!

Parkami narodowymi położonymi w strefie Starych Gór są: Białowiejski PN, Połański PN, Mazowiecki PN oraz Roztoczański PN.

Parkami narodowymi położonymi w strefie Karpat są: Wigierski PN oraz Kampinoski PN.

Rezerваты przyrody:

- ▶ to terytorium objęte ochroną, na którym wiele gatunków roślin i zwierząt jest zagrożonych wyginięciem, a niekiedy wymarłych;
- ▶ przykładami rezerwatów mogą być rezerваты roślinne tj. kwiatowe;
- ▶ jednym z najbardziej znanych rezerwatów w Polsce jest Ogród Botaniczny w Powsinie;
- ▶ wśród rezerwatów Polski szczególne znaczenie mają: Łazienki, Wilanów i ZOO w Gdańsku-Oliwie oraz... Rezerwat Mazurski.

Rezerwat to:

- ▶ drzewo np. stary cis „Bartek”;
- ▶ miejsce, gdzie wszystko jest pod ochroną, nawet listka z drzewa zerwać nie można;
- ▶ wody jezior i mórz, po których nie można pływać na silnikach.

Użytki ekologiczne to:

- ▶ część przyrody, której nie zniszczyła ręka ludzka,
- ▶ obszar oddany do użytku osobom zainteresowanym przyrodą i ekologią,
- ▶ miejsce lub rejon, gdzie potencjalny turysta może spędzić czas bez narażania dóbr natury,
- ▶ obszar zniszczony, wymagający resuscytacji,
- ▶ coś nieszkodliwego dla środowiska naturalnego, np. torba papierowa nie foliowa,
- ▶ to rzecz, której się używa, a potem to się szybko i prawidłowo rozkłada w przyrodzie,
- ▶ korzystanie z danego terenu, np. pobieranie dużej ilości jodu z powietrza,
- ▶ fragment ekosystemu, który został doszczętnie zniszczony przez gospodarkę człowieka,
- ▶ las należący do aglomeracji wiejskiej lub miejskiej.

Przykładami użytków ekologicznych są: Pałac Kultury i Nauki oraz Starówka w Warszawie.

Argumentem za wprowadzeniem opłat za wstęp do lasu w Polsce jest fakt unikania obecności niepożądanych nietrzeźwych osób oraz chuliganów, a także przekazania środków na utrzymanie bezpieczeństwa lasu.

Prawdziwym turystą jest ten, kto:

- ▶ w sposób kulturalny poznaje swe otoczenie, jego historię, kulturę, a zwłaszcza przyrodę;
- ▶ zwiedza grzecznie, nie zanieczyszcza środowiska, nie wyrzuca śmieci i przebywa na danym terenie minimum dwa dni;

- ▶ znaczne zwiększenie turystów wjeżdżających zimą na Kasprowy Wierch oznacza zwiększenie odporności drzewostanów górskich na szkodniki oraz grozi wyniszczeniem przyrody przez ewidentne jej zdeptanie.

Okres ochronny to:

- ▶ to okres od dnia do dnia, gdy nie wolno wchodzić do lasu;
- ▶ czas, kiedy do odwołania nie można wchodzić i zwiedzać obiektów, np. lasu w czasie upałów;
- ▶ to czas, gdy rośliny i zwierzęta są pod ochroną – nie można ich zrywać i zabijać, potrzebna jest na to zgoda!
- ▶ Okres, kiedy kościół lub muzeum podlega renowacji i nie można go oglądać;
- ▶ okres lęgowy zająca szaraka;
- ▶ czas, gdy jakaś roślina lub zwierzę jest pod ochroną ze względu na swój okres godowy!

Przykładowe definicje pojęć:

- ▶ Sozologia to nauka, która jest tłem zmian społeczeństw ludzkich w toku ewolucji;
- ▶ Twórcą pojęcia pomnik przyrody był Ignacy Krasicki, a przykładem takiego pomnika może być wąż Eskulapa;
- ▶ Obecnie Ministrem Środowiska jest Zyta Gilowska;
- ▶ Resortem odpowiadającym za edukację w Polsce jest Liga Ochrony Przyrody;
- ▶ Najstarszą społeczną organizacją związaną z ochroną przyrody w Polsce są Ludowe Zespoły Sportowe.

Nic dodać, nic ująć. Liczba studentów w naszym kraju w ostatnim czasie niewątpliwie rośnie w siłę, ale niestety nie towarzyszy temu ani wzrost wiedzy, ani zwiększenie wymagań, względem żaków czego skutki widoczne są już gołym okiem!

Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej obowiązująca w Polsce zakłada:

„Potrzeba wdrożenia ekorozwoju pojmowanego jako całokształtu harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny i odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest sprawą pilną, godną stawiania jej ponad wszelkimi podziałami /.../ Podstawowym celem Strategii jest objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej.” Jednocześnie „Barometr Ekologiczny” – opracowanie Instytutu na Rzecz Rozwoju Zrównoważonego – wskazuje na prawie trzykrotny spadek (z 30% do 11%) w ciągu ostatnich jedenastu lat udziału w społeczeństwie tych, którzy uważają sprawy przyrody i środowiska za godne uwagi i zainteresowania. Pora więc przyjąć we wszystkich programach nauczania (zwłaszcza uczelni wyższych!) przyczynowo-skutkowy tryb przekazu wiadomości i najwyższa pora, by „żacy” zaczęli studiować, a więc zgłębiać tajniki otaczającej przyrody

i to w systemie na cito¹! Przyroda jest fascynująca i warto ją zrozumieć oraz dostosować się do odwiecznych praw jej perfekcyjnego funkcjonowania.

Ponieważ „trening czyni mistrza” warto odpowiedzieć na poniższe pytania.

1. Który z królów Polski wydał Statut, którego fragment brzmi:

„...Niektórzy z ich śmiałości wiele mniemając albo doufając, wchodzą w lasy albo w gaje cudze przez wolej pana ich, a dęby wyrębiają lepsze, winy nijanej się naśladować mniemając dla tego. Ustawiamy: iż gdyby kto dąb porąbił w imieniu drugiego, przez panowej wole, już się godzi na oś, alibo z mniejszych dębów libo inszych dREW WÓZ napelni winą, jaż rzeczona szetmi grzywien, to jest pięć groszy przez dwukwartalniku temu zapłaci, w czyjem imieniu wyciął był. Ustawiamy, aby za każde drzewo owocne porąbione, dwanaście groszy tylko, z winą Pięćnadzieścia, szkodę cierpiącemu zapłacono...”

2. Liść jakiego gatunku drzewa (rodzimego czy introdukowanego) umieszczono na naszej monecie jednogroszowej?

3. Czy prawdą jest, że aktualnie na liście przedmiotów nadobowiązkowych egzaminu maturalnego w Polsce jest nauka o tańcu, a ekologii i ochrony środowiska nie ma?

Walcząc z bezmiarem niewiedzy o przyrodzie, pokolenie byłych studentów ustępując miejsca młodej generacji pragnie, by w tej naszej pięcioletniej unijnności nie zagubić polskiej dumy narodowej – niepowtarzalnej, różnorodnej i jakże pięknej – przyrody...

Małgorzata Falencka-Jabłońska

Zakład Ekologii Lasu i Łowiectwa IBL

e-mail falenck@ibles.waw.pl

¹ Łac. szybko, niezwłocznie (przyp. red.)